

Muistio

2.12.2024

VN/9922/2024
VN/9922/2024-TEM-8

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi turvavarastointiohjelmasta vuosina 2023–2028 annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Valtioneuvoston asetus turvavarastointiohjelmasta vuosina 2023–2028 on tullut voimaan 15.9.2023 ja on voimassa 31.12.2028 saakka. Huoltovarmuuskeskus on esittänyt työ- ja elinkeinoministeriölle, että voimassa olevaa turvavarastointiohjelmaa täydennettäisiin uusilla nimikkeillä.

Turvavarastolain (970/1982) 1 §:n mukaan turvavarastoja voidaan perustaa ja ylläpitää väestön toimeentulon turvaamiseksi ja tuotantotoiminnan ylläpitämiseksi välttämättömien raaka-aineiden, tarvikkeiden ja tuotteiden varastoimiseksi ulkomaankaupan häiriöiden varalta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Turvavarastoja voidaan perustaa ja ylläpitää myös energiahuollon kriisivalmiutta koskevien Suomen kansainvälisten sopimusvelvoitteiden toteuttamiseksi.

Lain 3 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto vahvistaa turvavarastoitavat raaka-aineet, tarvikkeet ja tuotteet nimikkeittäin. Lain 13 §:n mukaan tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Valtioneuvoston asetusta muutettaisiin turvavarastolain (979/1982) 3 §:n 1 momentin ja 13 §:n nojalla.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Huoltovarmuuskeskuksen kanssa. Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Turvavarastolain (970/1982) nojalla voidaan turvavarastoja perustaa väestön toimeentulon turvaamiseksi ja tuotantotoiminnan ylläpitämiseksi välttämättömien raaka-aineiden, tarvikkeiden ja tuotteiden varastoimiseksi ulkomaankaupan häiriöiden varalta. Yritysten ylläpitämät turvavarastot ovat yksi huoltovarmuuden turvaamiseksi käytettävistä varastointilajeista valtion ja viranomaisten varmuusvarastojen sekä velvoitevarastojen lisäksi.

Turvavarastoinnin tavoitteet painottuvat huoltovarmuuden kannalta tärkeän teollisuuden tuotantotoiminnan turvaamiseen lievemmän laatuissa raaka-aineiden saantihäiriötilanteissa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Sopimuksia voidaan tehdä niistä raaka-aineista, tarvikkeista ja tuotteista, jotka mainitaan valtioneuvoston turvavarastolain 3 §:n nojalla vahvistamassa turvavarastointiohjelmissä. Turvavarastoinnin periaatteena on väestön toimeentulon ja tuotantotoiminnan ylläpitämisen kannalta tarpeellisten nimikkeiden sisällyttäminen riittävän laajasti ohjelman piiriin. Vapaaehtoisia sopimuksia on pyritty solmimaan esimerkiksi sellaisista häiriöherkistä tuontihyödykkeistä:

- joiden saatavuus voi kuljetusetäisyyksien vuoksi helposti vaarantua;
- joiden korvaaminen muilla tuotteilla on vaikeaa;
- joiden varastotilanne on suhteessa muihin hyödykkeisiin heikko; tai
- jotka suppean käyttötarkoituksensa tai pilaantuvuutensa vuoksi on sijoitettava yritysten omiin varastoihin.

Turvavarastolain 3 §:n mukaan Huoltovarmuuskeskus tekee turvavarastoinnista määräaikaisen sopimuksen varaston perustavan turvavarastoijan kanssa. Sopimus on tehtävä vähintään kolmeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Huoltovarmuuskeskus valvoo, että turvavarastot ovat täydessä määrässään ja että varastoja ei oteta käyttöön muutoin kuin työ- ja elinkeinoministeriön luvalla lain edellyttämässä tilanteissa. Turvavaraston tilapäisen käyttöluvan voi turvavarastoijalle myöntää työ- ja elinkeinoministeriö, mikäli hyödykkeen riittävä saanti on estynyt, ja turvavarastoijan tuotanto keskeytyisi tai olennaisesti vähentyisi ilman turvavarastossa olevien hyödykkeiden käyttöönottoa. Turvavarastoijan tulee täydentää varasto sopimuksen mukaiseen määrään ministeriön määräämässä ajassa.

Turvavarastojen perustamista ja ylläpitämistä varten voidaan myöntää korkotukilainoja, korkotukea ja avustusta poikkeuksellisen suurten varastointikustannusten kattamiseen. Turvavarastoinnista valtiolle aiheutuvat korkotuki- ja varastointiavustusmenot katetaan Huoltovarmuuskeskuksen hoidossa olevasta valtion talousarvion ulkopuolisesta huoltovarmuusrahastosta. Myöntämisvaltuudet varojen käyttämiseksi vahvistetaan vuosittain valtion talousarviossa.

Turvavarastointiohjelmasta ja turvavarastoitavista hyödykkeistä säädetään turvavarastolain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa logistiikkapalveluiden on toimittava kaikissa olosuhteissa. Iso osa suomalaisista logistiikkaketjuista on riippuvaisia maakuljetuksista, joihin kuuluvat maantie- ja rautatiekuljetuspalvelut ja niiden tavara- ja henkilöliikenne sekä huoltotoiminnot. Maakuljetusten tärkeys korostuu entisestään tilanteessa, jossa merikuljetukset eivät ole käytössä. Maantiekuljetuksia ajavan raskaskuljetuskaluston huoltotoiminta on riippuvainen kriittisten varaosien häiriöttömästä saatavuudesta, joten on tarpeellista saattaa kyseisen kaluston varaosat turvavarastoinnin piiriin. Autoliikkeiden omat varastot eivät riitä turvaamaan varaosien saatavuutta pitkäkestoisessa saatavuushäiriötilanteessa. Edellä kuvatun varaosien saatavuuden varmistamisen lisäksi turvavarastointiasetusta on syytä laajentaa kattamaan kriittisen rengastuotannon materiaalitarve. Nykyinen turvavarastoasetus kattaa kumituoteteollisuuden muut raaka-aineet paitsi apukemikaalit ja suoja-aineet.

Turvavarastointisopimuksia voidaan tehdä turvavarastointiohjelman sisältämistä nimikkeistä, jotka perustuvat Euroopan unionin vuoden 2023 CN-nimikkeistöön (Combined Nomenclature). CN-nimikkeistöä käytetään Suomen ulkomaankauppatilaston pääasiallisena luokittelustandardina.

Asetuksessa käytetyt nimikkeet perustuvat Euroopan unionin yhtenäistettyyn tullitariffiin (TARIC).

Huoltovarmuuskeskus tarkastaa turvavarastointiluettelon ajankohtaisuutta jatkuvasti. Tarkastaminen perustuu yrityksiltä ja huoltovarmuusorganisaation pooleilta saatavaan tietoon sekä Huoltovarmuuskeskuksen asiantuntemukseen. Asetuksen tuoteryhmäluetteloon päätyvät huoltovarmuusnäkökulmasta välttämättömiksi arvioidut ehdotukset häiriöherkistä

tuontihöydykkeistä. Koska nimikeluettelo perustuu Huoltovarmuuskeskukselle elinkeinoelämäyhteistyössä kertyneeseen näkemykseen turvavarastointia mahdollisesti edellyttävistä tuotteista, asetusluonnoksesta ei asian luonteen vuoksi ole järjestetty tavanomaista lausuntokierrosta.

Asetukseen esitetään muutettavaksi asetuksen 1 §:n 83 ja 177 kohta, sekä lisättäväksi 1 §:n uudet 178–183 kohdat.

4 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Pykälän johdantokappaleen ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin kielellisesti parempaan muotoon. Pykälän 83 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos, jossa polyuretaanit muutetaan muotoon aminohartsit, fenolihartsit ja polyuretaanit. Pykälän 105 kohta muutettaisiin muotoon kumilla käsitellyt tekstiilikankaat, muut kuin nimikkeeseen 59.02 kuuluvat (59.06). Muotoilu vastaisi tullin nykyistä nimikkeistöä. Pykälän 177 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos, jolla piste muutetaan puolipisteeksi. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin lisäksi uudet kohdat 178–183. Kohta 178 koskisi nimikkeiden 8701–8705 moottoriajoneuvojen osia ja tarvikkeita (87.08). Kohta 179 koskisi perävaunuja ja puoliperävaunuja; muut kuljetusvälineet, ilman mekaanista kuljetuskoneistoa; niiden osat (87.16). Kohta 180 koskisi uusia pneumaattisia ulkorenkaita, kumia (40.11). Kohta 181 koskisi uudelleen pinnoitettuja tai käytettyjä ulkorenkaita, kumia (40.12). Kohta 182 koskisi valmistettuja sitomisaineita valumuotteja ja –sydämiä varten; kemialliset tuotteet ja kemian- tai siihen liittyvän teollisuuden valmisteet (myös jos ne ovat luonnontuotteiden seoksia), muualle kuulumattomat (38.24). Kohta 183 koskisi vaseliinia, parafiinia, mikrokiteistä maaöljyvahaa, puristettua parafiinia, otsekeriittiä, ruskohiilivahaa, turvevaa ja muita kivennäisvahoja sekä niiden kaltaisia synteettisesti tai muulla menetelmällä valmistettuja tuotteita, myös värjättyjä (27.12):

5 Voimaantulo

Valtioneuvoston asetus turvavarastointiohjelmasta vuosina 2023–2028 annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 19.12.2024.